

Sygn. akt IV KK 658/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 kwietnia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Rafał Malarski (przewodniczący)

SSN Kazimierz Klugiewicz

SSN Jarosław Matras (sprawozdawca)

Protokolant Małgorzata Gierczak

w sprawie **A. M.**

obwinionego z art. 95 k.w.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 18 kwietnia 2019 r.,

kasacji wniesionej przez Rzecznika Praw Obywatelskich
na korzyść

od wyroku Sądu Okręgowego w K.

z dnia 28 lutego 2018 r., sygn. akt IX Ka [...],

uchylającego w części wyrok Sądu Rejonowego w O.

z dnia 11 października 2017 r., sygn. akt II W [...]

i umarzającego postępowanie

**uchyla zaskarżony wyrok w całości oraz poprzedzający go
wyrok Sądu Rejonowego w O. z dnia 11 października 2017 r.,
sygn. akt II W [...] w pkt. II i III i obwinionego A. M. uniewinnia
od popełnienia zarzucanego mu w pkt. 2 wniosku o ukaranie**

wykroczenia określonego w art. 95 k.w., a kosztami postępowania obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w O., wyrokiem z dnia 11 października 2017 r., sygn. akt II W [...], uniewinnił obwinionego A. M. od popełniania wykroczenia z art. 97 k.w. w zw. z art. 24 ust. 7 pkt 3 Prawa o ruchu drogowym, które polegać miało na wyprzedzaniu na skrzyżowaniu (pkt I wyroku) oraz uznał tego obwinionego za winnego tego że w dniu 4 listopada 2016 r. w miejscowości G., gm. W., woj. [...], kierując pojazdem marki K. o nr. rej. [...] nie posiadał wymaganych przepisami dokumentów podczas kontroli drogowej w postaci dowodu rejestracyjnego oraz prawa jazdy, tj. wykroczenia określonego w art. 95 k.w. i za to, na podstawie tego przepisu, wymierzył obwinionemu karę grzywny w kwocie 100 zł (pkt II wyroku). Sąd zasądził od obwinionego koszty postępowania (pkt III wyroku).

Apelację od tego wyroku, w części dotyczącej ukarania za wykroczenie określone w art. 95 k.k. (czyli rozstrzygnięć z pkt II i III wyroku), wywiedli obwiniony i jego obrońca. Treść zarzutów, jakie zostały sformułowane w tych środkach jest nieistotna dla niniejszej sprawy na tym etapie, gdyż powodem wydania przez Sąd odwoławczy orzeczenia kasatoryjnego było uchybienie, które nie zostało podniesione jako zarzut w którejkolwiek z apelacji.

Sąd Okręgowy w K., wyrokiem z dnia 28 lutego 2018 r., w sprawie o sygn. akt IX Ka [...], uchylił zaskarżony wyrok w całości i na podstawie art. 5 § 2 k.p.w. w zw. z art. 1 § 1 k.w. oraz na podstawie art. 118 § 2 k.p.w. umorzył postępowanie przeciwko obwinionemu A. M. o czyn określony w art. 95 k.w., a kosztami postępowania w sprawie obciążył Skarb Państwa (k. 150 akt).

Kasację od powyższego wyroku na korzyść obwinionego wniósł Rzecznik Praw Obywatelskich. Zaskarżając orzeczenie w całości, zarzucił rażące i mające istotny wpływ na jego treść naruszenie prawa procesowego, tj. art. 62 § 3 k.p.w., polegające na wydaniu w stosunku do obwinionego wyroku umarzającego postępowanie o przypisany mu czyn w sytuacji, gdy jego podstawę prawną stanowiła ujemna przesłanka procesowa z art. 5 § 1 pkt 2 k.p.w. w zw. z art. 1 § 1 k.w., obligująca Sąd do wydania wyroku uniewinniającego. Podnosząc ten zarzut, Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o uchylenie

zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w K. oraz wyroku Sądu Rejonowego w O., w części skazującej A. M. za wykroczenie z art. 95 k.w. i uniewinnienie obwinionego od popełnienia tego czynu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniesiona kasacja okazała się oczywiście zasadna, co powoduje, przy uwzględnieniu jej kierunku, że mogła zostać rozpoznana na posiedzeniu (art. 535 § 5 k.p.k. w zw. z art. 112 k.p.w.).

Na wstępie jednak, jeszcze przed odniesieniem się do sformułowanego w kasacji zarzutu naruszenia prawa, należy wyjaśnić jedną kwestię, która istotna jest dla ustalenia zakresu orzekania przez Sąd odwoławczy, a w konsekwencji – także dla zakresu orzekania przez Sąd Najwyższy (art. 104 § 1 pkt 7 w zw. z art. 5 § 1 pkt 8 k.p.w. w zw. z art. 536 k.p.k. i art. 112 k.p.w.). Z treści sentencji zaskarżonego wyroku wynika bowiem, że Sąd odwoławczy uchylił „zaskarżony wyrok w całości”. Gdyby tak było w rzeczywistości, oznaczałoby to, że Sąd Okręgowy orzekał z przekroczeniem granic zaskarżenia, nie mając ku temu dodatkowo podstaw w przepisach art. 104 k.p.w. czy art. 440 k.p.k. w zw. z art. 109 § 2 k.p.w. W niniejszej sprawie ani obrońca, ani sam obwiniony nie zaskarżyli bowiem wyroku Sądu Rejonowego w O. w części, w jakiej uniewinniono obwinionego od popełnienia czynu określonego w art. 97 k.w. w zw. z art. 24 ust. 7 pkt 3 Prawa o ruchu drogowym. W sprawie tej nie wniesiono także środka odwoławczego na niekorzyść oskarżonego w odniesieniu do tej części wyroku Sądu *a quo*.

Uważna lektura całego rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego w K. oraz pisemnych motywów tego orzeczenia prowadzi do wniosku, że Sąd ten uchylił zaskarżony apelacjami obwinionego i jego obrońcy wyrok Sądu pierwszej instancji jedynie w części dotyczącej rozstrzygnięcia o czynie określonym w art. 95 k.w., a nie w całości. Pełna treść zaskarżonego wyroku brzmi bowiem: „*uchyla zaskarżony wyrok w całości i na podstawie art. 5 § 2 k.p.w. w zw. z art. 1 § 1 k.w. oraz na podstawie art. 118 § 2 k.p.w. postępowanie przeciwko obwinionemu A. M. o przypisany mu czyn z art. 95 k.w. umarza, a kosztami postępowania w sprawie obciąża Skarb Państwa*”. Treść rozstrzygnięcia następczego (umorzenie postępowania) dowodzi zakresu, w jakim orzekał Sąd odwoławczy (jedynie co do

rozstrzygnięcia o czynie określonym w art. 95 k.w.) i wyklucza możliwość uznania, że intencją Sądu Okręgowego było uchylenie zaskarżonego wyroku w całości, a nie tylko w jego zaskarżonej części.

Powyższe zastrzeżenie pozwala przejść do oceny sformułowanego w kasacji zarzutu. Dokonane przez Sąd odwoławczy ustalenie, że zachowanie oskarżonego nie wypełniało znamion typu wykroczenia określonego w art. 95 k.w. (art. 5 § 1 k.p.t. 2 *in principio* k.p.w.) powinno było skutkować w postępowaniu odwoławczym zmianą wyroku w zaskarżonej części i uniewinnieniem obwinionego od popełnienia czynu określonego w art. 95 k.w., a nie uchyleniem orzeczenia Sądu Rejonowego w tej części i umorzeniem postępowania. Stwierdzenie negatywnej przesłanki procesowej, o jakiej mowa w art. 5 § 1 pkt 2 k.p.w. po rozpoczęciu przewodu sądowego powoduje bowiem konieczność wydania wyroku uniewinniającego, a nie umarzającego postępowanie wykroczeniowe (art. 62 § 3 k.p.w.). Umorzenie przez Sąd odwoławczy postępowania w sprawie o wykroczenie w sytuacji, gdy powinien był zapaść wyrok uniewinniający w sposób rażący narusza więc wskazany przepis, a uchybienie to miało istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia.

W tej sytuacji Sąd Najwyższy uchylił w całości zaskarżony kasacją wyrok Sądu Okręgowego w K. z dnia 28 lutego 2018 r. oraz poprzedzający go wyrok Sądu Rejonowego w O. z dnia 11 października 2017 r., w odniesieniu do czynu określonego w art. 95 k.w. (pkt II i III wyroku) i, przyjmując poczynione w sprawie ustalenia faktyczne oraz dokonaną wykładnię prawa materialnego oraz uwzględniając kierunek wniesionego nadzwyczajnego środka zaskarżenia, uniewinnił obwinionego A. M. od popełnienia zarzucanego mu w pkt. 2 wniosku o ukaranie czynu określonego w art. 95 k.w. W konsekwencji należało kosztami postępowania w tej sprawie obciążyć Skarb Państwa.